

Ծանաչի՞ր ինքը քեզ

Հաբարեր «Կրտսւ» (education) weekly «Կրդություն» (образование) еженедельник 17.05.2023թ. չորեքշաբթի թիվ 23 (1100)

Ծեղություն եւ ուժ

Պաշտոնական այցով Սեծ Բրիտանիայի եւ Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորությունում գտնվող ՀՀ կորության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարար Ժաննա Անդրեասյանը եւ նախարարի տեղակալ Արաքսիա Սվաջանն այցելել են Բրիտանական թանգարան եւ դիտել «Ծեղություն եւ ուժ. Պարսկաստանի Հունաստան» խորագործ ցուցահանդեսը, հանդիպել թանգարանի տնօրին Յարթվիդ Ֆիշերի հետ:

Բրիտանական թանգարանում բացված ցուցահանդեսում ներկայացված են բացարկի ցուցանուշներ Հյայաստանի պատմության թանգարանից եւ «Երերություն» պատմահնագիտական արգելոց-թանգարանից: Ցուցադրությունը բացվել է մայիսի 4-ին եւ գործելու է մինչեւ օգոստոսի 13-ը:

Ցուցահանդեսը ք. ա. VI-I դդ. Արեմենյան կայսրությունից մինչ հելլենիստական ժամանակների շրեղության, իշխանական խորհրդանշների, դրանց փոխակերպումների, ինչպես նաև քաղաքական ու պատմանշակության նշանակության մասին է:

Միացյալ թագավորությունում առաջին անգամ ցուցադրվում են Արմավիրից գտնված ուլյա կրծքազարդ, կավեց ցակերպ ժիսանորը (ք. ա. VI-V դդ. դդ.), Էրեբունիից հայտնաբերված արծաթյա հեծյալի ժիսանորը (ք. ա. VI-IV-դդ. դդ.), Արտաշատից գտնված կավե արշակերպ ժիսանորը (ք. ա. I դ.). Այցելուների հատուկ խմբի համար կազմակերպված փակ դիտումների ժամանակ հատկապես ուշադրության է արժանացել Հյայաստանի պատմության թանգարանից տրամադրված արցակերպ ժիսանորը, որը մեկ ցուցափեղկում է համարդիկած Բրիտանական թանգարանում պահպող համաժամանակյա մեկ այլ բարձրարժեք ցուցանուշ՝ Անահիտ աստվածուի կիսամարդ հետ: Այս ցուցանուշների հիմքան բացահայտում են դարձել Բրիտանական թանգարանի մասնագետների համար:

Բրիտանական թանգարանի տնօրին Յարթվիդ Ֆիշերի հետ համուֆանանը քննարկվել են հայ-բրիտանական համատեղ ցուցադրությունների կազմակերպման հնարավորություններին առնչվող հարցեր: Անդրադարձ է Եղել թանգարանների կառավարման խմբիներին՝ մասնավորապես կարենություն ցուցադրությունների արդյունավետ կազմակերպման մոդելների ներդրումն ու զարգացումը, ինչպես նաև միջթանգարանային երկողմ կապերի անդրադարձումը:

Յիշեցնենք, որ նախարար ժամանակակից Անդրեասյանը եւ նախարարի տեղակալ Արաքսիա Սվաջանը Լոնդոն էին մեկնել՝ մասնակցելու Կրթության համաշխարհային համաժողովին (տե՛ս՝ նաև էջ 2):

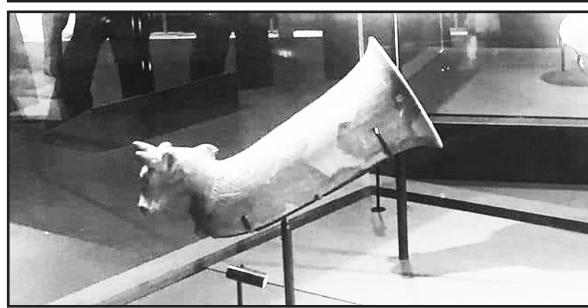
* * *

Մայիսի 18-ին նշվում է Թանգարանների միջազգային օրը, իսկ մայիսի 20-ին կանցկացվի «Թանգարանների գիշեր» համաեվրոպական միջոցառումը:

2023 թվականի խորագիրն է «Թանգարաններ, կայունություն եւ բարեկեցություն», որը եւս մեկ անգամ վերահսկատում է թանգարանների կարենություն դեր համայնքների կայուն զարգացման եւ բարեկեցիկ հասարակության ձեւավորման գործում: Որպես հեղինակավոր հաստատություններ եւ առանցքային հանգույցներ համընդհանուր սոցիալական կառուցվածքում թանգարանները բացարկ դերակատարում ունեն՝ խթանելու դրական փոփոխությունները եւ նպաստելու կայուն զարգացման նպատակներին:

Այս տարի եւս տոնական միջոցառումները կմեկնարկեն մայիսի 18-ին, եւ կշարունակվեն մայիսի 20-ին՝ «Թանգարանների գիշեր» համաեվրոպական միջոցառմանը:

Մայիսի 18-ին թանգարաններն եւ Արցախի 116 թանգարանները, որպես մշակության երկխոսության հարթակներ, 2 օրերի ընթացքում բազմաբովանդակ միջոցառումներով իրենց դրները կրացնեն հասարակության առջեւ՝ առաջարկելով այցելունեղին թագմապիսի ճանաչողական եւ կրթական թեմատիկ ժրագրեր: Եվս մեկ անգամ կվերարժենուի թանգարանների առաջելությունը նորոյրյա մարտահրավերների, մշակութային ժառանգության պահպանության եւ բարեկեցիկ հասարակության ձեւավորման համատեքստում:

Կառավարության նիստում

Դաստատվել ե բանակային խաղերի ընթացակարգը

Կառավարության նիստում հաստատվել են ՀՀ վարչապետի հովանու ներքո ուժային կառույցների միջնեւ անցկացվող բանակային խաղերի անցկացման կանոնակարգը եւ ժամանակացույցը: Յամաձայն իմանավորման՝ ուժային կառույցների աշխատակիցների ֆիզիկական պատրաստվածությունը սպորտի եւ ֆիզիկական դաստիարակության, առողջության եւ առողջապահության կարեւորագույն բաղկացուցիչ նաև է:

Հարունակությունը՝ էջ 2

Սերունդ

«Ես այսօր այդ որակյալ մոտեցումը տեսա...»

Վարչապետ նիկոլ Փաշինյան այցելել է Արագածոտնի մարզի Ներքին Բազմաբերդ համայնք՝ համայնշաբեր եւ երեւանի Ս. Ստեփանյանի անվան թիվ 11 հիմնական դպրոցի եւ Ներքին Բազմաբերդի եւ Ասատրյանի անվան միջնակարգ դպրոցի 8-րդ դասարանի աշակերտներին եւ ուսուցչական անձնակազմին: Վարչապետին տեղեկացվել է, որ համագործակցային նախագծի շրջանակու դրվուցների 8-րդ դասարանների աշակերտներն անցկացնում են եռօյա միջոցառում:

Հարունակությունը՝ էջ 2

Ի հիշատակ

«Արժակի է, որ ամեն ոք կարդա...»

Այսուհետ Գարեգին Նժենեի փորոցով անցնող յուրաքանչյուրին համար 1 շենքի պատին փակցված հուշատախտակը կիշեցնեն՝ այստեղ ապրել է անվանի լեզվաբան, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, սիրված դասախոս Յուլի ՂԱՎԹՅԱՆը...

Հարունակությունը՝ էջ 5

Ընտանիքի օրվա առթիվ

Դպրոցական տոնական միջոցառում

Երեւանի Բ. Ժամկոյյանի անվան հ. 119 ավագ դպրոցի աշակերտները մեծ ոգեւորությամբ նշեցին Ըստանիքի միջազգային օրը, որը 1994 թվականից ի վեր նշվում է ամեն տարի՝ մայիսի 15-ին:

Սովորողներն անդրադարձել են Ընտանիքի միջազգային օրով պատմությանը՝ պատրաստելով գեկուցումներ: Ընտանիքի միջազգային օրը հոչակվել է ՍԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի կողմից՝ 1993 թվականի սեպտեմբերի 20-ին ընդունված «Ընտանիքի միջազգային տարի» բանաձեկի համաձայն:

Հարունակությունը՝ էջ 5

Աշխարհի հետ**Համագործակցության շատ լավ փորձ եւ ավելի մեծ ներուժ**

Նախարար Ժաննա Անդրեասյանն ընդունել է ՀՀ-ում Հնդկաստանի Հանրապետության նորանշանակ դեսպան Նիլակշի Սահա Միհային: Նանդիպամանը ներկա է եղել նաև ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Արքունի Սարտիրոսյանը:

ԿԳՄՍ նախարարը շնորհավորել է դեսպանին նշանակման առջիկ եւ մատքել արդյունավետ աշխատանք ի շահ հայ-հնդկական բարեկանական կազմերի զարգացման: Ժաննա Անդրեասյանը համոզնում է հայտնել, որ նորանշանակ դեսպանն իր ներդրումը կունենա Հայաստանի եւ Հնդկաստանի միջև հարաբերությունների առավել ամրապնդման եւ խորացման գործում:

«Մեր համագործակցության շատ լավ փորձ ունենք: Կստահ եմ՝ Զեր նշանակմաք այդ համագործակցությունը կիրարան բոլոր ուղղություններով, որը, իսկապես, շատ կարեւոր է: Ուրախ ենք, որ մեր բոլորում ավելի քան 2800 Հնդկաստանի քաղաքացի է սովորում: Կարծում եմ այս թիվը կարող է հասես աճել. մեր միայն ուրախ կլինենք՝ միջրուհական համագործակցության զարգացման հմարավորության համար», - ասել

Է ԿԳՄՍ նախարարը:

Ժաննա Անդրեասյանն առաջարկել է դիտարկել բժշկական կրթության, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ուղղություններով համագործակցության խորացումը՝ քննարկելով նաև ուսանողների, հետազոտողների եւ դասավանդողների փոխանակման ծրագրեր, համատեղ կրթագիտական նախաձեռնություններ իրականացնելու հնարավորությունը: Նախարարը նաև տեղեկացրել է նախորդ տարի հաստատվել է «ՀՀ կրթության՝ մինչև 2030 թվականը զարգացման պետական ծրագիրը», որը ռազմավարական նշանակություն ունի: Նա ներկայացրել է նախանշված թիրախները՝ մասնավորապես առանձնացնելով ակադեմիական քաղաքի նախագիծը, որը բարձրագույն կրթության ոլորտում համագործակցության նոր հեռանկարներ է ապահովում: Ժաննա Անդրեասյանը կարեւոր է նաև ՍԿՈՒ ոլորտում համագործակցություններ իհաշվի առնելով Հնդկաստանի փորձն այս բնագավառում:

ՀՀ-ում Հնդկաստանի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Նիլակշի Սահայինը համար առաջնային մեծ համատեքստում հետաքրքրված ենք ակադեմիական քաղաքի նախագծով՝ ինչպես

Լակշի Սահա Միհային շնորհակալություն է հայտնել ընդունելության համար եւ կարեւոր Հայաստանի հետ հարաբերությունները խորացնելու եւ զարգացնելու հեռանկարները:

«Միջրուհական համագործակցությունը խորացնելը մեզ համար առաջնային է: Այս համատեքստում հետաքրքրված ենք ակադեմիական քաղաքի նախագծով՝ ինչպես

ավելի մեծ թվով ուսանողներ ներգրավելու, այնպիս էլ ներդրումների նեսանկյունից», - նշել է դեսպան Նիլակշի Սահա Միհային:

Անդրադասարանով սպորտի եւ երիտասարդության ոլորտներում հնարավոր համագործակցությանը՝ ԿԳՄՍ նախարարն առաջարկել է դիտարկել մարզիչների եւ մարզիկների փոխանակման ծրագրեր, մարզական համատեղ հավաքներ եւ սեմինարներ, ինչպես նաև երիտասարդների գրուաշրջության զարգացման համատեղ ծրագրեր իրականացնելու հնարավորությունը: Ժաննա Անդրեասյանը ընդգծել է նաև սպորտային բժշկության ոլորտի զարգացման ուղղված ծրագրերի իրականացման կարեւորությունը:

ԿԳՄՍ նախարարը կարեւոր է նաև մշակույթի ոլորտում երկու երկրների համագործակցությունը: Անդրադարձ է կատարվել հնդկական կողմից Գյումրիում մշակութային կենտրոն, մասնավորապես առանձին ցուցարահ-թանգարան հիմնելու, ինչպես նաև համատեղ ցուցադրություններ եւ փառատոններ անցկացնելու հարցերին:

Ակիզբը՝ էջ 2

«Սա նշանակում է, առաջին հերթին, զստահություն ստեղծել կրթության հիմնական դերակատարների նկատմամբ՝ նրանց մանկավարժական ինքնավարություն տալով՝ իրականացնելու այն նախագծերը, որոնք անհրաժեշտ են համարում արդյունքների հասնելու համար: Ինքնավարդարձունեցնելու եւ ազատ ուսուցիչները պարտադիր անհրաժեշտություն են ստեղծելով համար՝ ասել է նախարար Ժաննա Անդրեասյանը՝ այս համատեքստում ներկայացնելով ՀՀ հանրակրթական ոլորտի փոփոխությունների հիմնական ուղղությունները:

Ամփոփելով ելույթը՝ ԿԳՄՍ նախարարն

ընդգծել է, որ կրթության ոլորտում առաջնորդ լինել՝ նշանակում է երեք չյաղարել ինքնակրթվել. «Որպեսզի մեր երեխաները ավելի լավ կրթություն ստանան, մեզ պետք են ավելի լավ աշխարհ, ավելի լավ ժողովրդակարություն եւ մարդու իրավունքներ», - եզրափակել է նա:

Կրթության համաշխարհային համաժողովն անցկացվում էր «Ուսուցման մշակույթի զարգացում» ավելի լավ եւ կայուն կրթություն ծեռավորելու նպատակով ուսուցման մշակույթի զարգացում, ծկունություն, եւ խթանում» խորագիր ներքո, որին մասնակցել են ավելի քան 118 երկրի կրթության ոլորտի դեկաններ, ընդհանուր առնամբ՝ շուրջ 1000 պատվիրակ ամբողջ աշխարհից:

Այբբենարան**«Ես արդեն կարդալ գիտեմ»**

Վորներ, պաշտոնատար այլ անձինք:

Երեխաները հանդես են եկել Սաշտոցյան այբուբենին նվիրված ելույթներով, ազգային երգերի ու պարերի կատարումներով: Որպես միջոցառման ամփոփում երեխաները պատմել են իրենց նվիրական երազանքների մասին:

Մասնակից երեխաներին բարեմաղթանք է հղել ՀՀ վարչական դատարանի Աննա Հակոբյանը. «Յանձնառու եմ, որ միշտ լավ սովորեք, ունենաք բազում հետաքրքրություններ, վայելեք ծեր մանկության յուրաքանչյուր վայրկյանը»:

Միջոցառման ավարտին պաշտոնյաները նորավարտ առաջին դասարանցիներին նվիրել են խորհրդանշական օրինված «Ա» տառեր, շնորհավորել Այբբենարան ավարտու կապակցությամբ եւ մաղթել բարի երթ:

Նշենք, որ երեւանի թիվ 22 դպրոցը 44-օրյա պատերազմի հերոս, ԵՊՀ լավագույն ուսանող, ավագ լեյտենանտ Գետրոդ Արշակյանի անունով անվանակոչվել է 2022 թվականի հունիսի 21-ին՝ երեւանի ավագանու միահայն որոշմաբ:

Մշակույթ

«Գոյ» կենտրոնը միավորվել է Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի հետ

ՀՀ կառավարության նիստում որոշվում է կայացվել Արմեն Սագմանյանի անվան թեմարվեստի ազգային փորձարարական «Գոյ» կենտրոնը վերակազմակերպել՝ միացնելով Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնին:

Համաձայն որոշման իմանավորման՝ այն միտված է Արմեն Սագմանյանի անվան թեմարվեստի ազգային փորձարարական «Գոյ» կենտրոնի ստեղծագործական ներուժն առավել արդյունավետ եւ նպատակայում գործադրություն:

Նշումը է, որ ներկայում «Գոյ» կենտրոնը եւ Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնը գործում են նույն ենթական թատրոնը գործում են նույն ենթական թատրոնը՝ կազմակերպության հաճախարգում (շինություն, կոմունալ հանգույցներ եւ այլն), որն առաջացնում է մի շարք խնդիրներ:

Ըստ իմանավորման՝ թատրոնի վերջին տարիների հաշվետվությունները ցույց են տվել, որ ֆինանսական եւ ոչ ֆինանսական արդյունքային ցուցանիշների թերակատարությ ծեռք է բերել պարբերական բնույթը։ Այս իրողությունը պայմանավորված է մի քանի հանգամանքներով՝ անվանումին համապատասխան թատերական ոլորտում նորարարական-փորձարարական առաքելության իրականացման եւ ներպետական հյուրախաղային գործունեւթյան թերակատարում, գույքային եւ տեխնիկական բազայի արդարականացման անհրաժեշտություն եւ այլն։

Գնահատելով եւ վելուուելով նշված խնդիրների կարգավորման ուղղիները՝ Կառավարությունը նպատակահարմար է գտնել թատրոնն ընդգրկել Գ. Սունդուկյանի ան-

վան ազգային ակադեմիական թատրոնի կազմում որպես բաժին (Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոն Պուսկասի ստեղծագործական բաժին՝ «Գոյ» փորձարարական բեն)։ Նշումը է, որ որա արդյունքում առաջիկայում «Գոյ» կենտրոնի թատերախումբը հնարավորություն կունենա իր ստեղծագործական նպատակներն եւ առաջիկ համար։

Տեղինե Շուշանիսկան

Արցախ

Ապրելու իրավունքն ու կամքը ոչ ոք չկարող մեզնից իւլել

...Այս, ինչքան զոհեր ենք տվել,
Որ պահենք այս հողը մի բուռ,
...Անոնք Արցախ պահենք...

Համն Սահյան

Արցախը շատ սիրող բանաստեղծի թույլտվությամբ՝ թշնամուց պատանդված Արցախում մայիսի 9-ը նշանավորուների շուրթերով՝ այսպես ասեմք։

Հաղթանակներով օծուն նայիսի 9-ը պարտություն չառնողի նշանախարազանի քուրք է մեզ համար։

Սակայն հրաշքի պես է, որ 44-օրյա պատերազմից հետո այս տարի, թեև թշնամուն մեր կոկորդ սեղմոն առավել է սպառնալից, բայց պահապան հրեշտակի պես բոլորի հայացքում մայիսյան տոնների հուսարդող տեսականն է...

Հիրավի, հող հայրենին վտանգի պահին առավել քաղցրանում է, դարնում զգայուն մաշկ ու նյարդ։

Արցախում մայիսինյան միջոցառումներն սկսվել են օրեր առաջ համերգներով, արիության դասերով, տարաբնույթ մրցույթներով...

Հաղորդի արվեստի դպրոցը «Մենք ենք, մեր սարերը» հուշարձանի տարածքում ազգային պարերի բաց դաս է կազմակերպել։ Դպրոցի տնօրինություն

խոսքով՝ նման նախաձեռնությունները եւս մեկ անգամ փաստում են, որ Արցախում չեն դադարում արարել։

Ազգային պարերի բաց դասին ընդգրկված 124 սաներին միացել են նաև այդ պահին տարածքում գտնվող քաղաքացիներ՝ առավել աշխուժություն հաղորդելով միջոցառումներ։

Դաս ավարտվել է արվեստի դպրոցի սաների երաժշտական կատարումներով։

Արցախի մայր բուհում կազմակերպված Արիության դասը վարում էին ԱՅ ԿՍՍ նորանշանակ նախարար Նորայր Սկրտյանը եւ ԱՅ պաշտպանության նախարարի տեղակալ Մերգել Առաջամանը։

ԱրՊՃ-ի ռեկտոր Արմեն Սարգսյանը, անդրադառնալով մայիսի 9-ի խորհրդին, նշել է. «Այդ հայրանակների շնորհիվ է, որ այսօր կամք, Արցախն ապրում է, եւ մենք ապրում ենք Արցախում»։

ԱՅ ԿՍՍ նախարար Ն. Սկրտյանի համոզմամբ՝ ստեղծված իրավճակի հաղթահարման բանալին ազգապահպան գաղափարի շուրջ միասնությունն է, եւ պայքարը՝ հանուն լինելության։

Պաշտպանության փոխնախարար Ս. Առաջամանը, դիմելով ուսանողներին, ընդգծել է. «Բոլորին կարողությունների առավելագույն ներդրման, մեր ամենօրյա

սրտացավ աշխատանքի շնորհիվ կարող ենք հաղթահարել դժվարությունները՝ ապրելով մեր հայրենիքում, բարձր պահելով եւ երբեք չըուլացնելով պայքարի ողին»։

«Խաչով եւ հավատով կհաղթենք»։ այս խորագիրն ունեն Ստեփանակերտի Սուլր Աստվածածին առաջնորդանիստ եկեղեցու ներքնահարկ սրահում Արցախի թեմի եւ Շուշիի կերպարվեստի պետական բանգարարան կազմակերպած ցուցահանդեսը՝ նվիրված Սուլր Խաչի երեւնան եւ մայիսյան տոններին։

Հոգեւոր ու դասական ստեղծագործությունների կատարումներուն ներկայացել է «Մռակած» պետական երաժշտումբ (ղեկավար՝ Մարինե Մելքոնյան)։

Հայաստանյայց Առաքելական Սուլր Եկեղեցու Արցախի թեմի Քրիստոնեական դաստիարակության կենտրոնի տնօրին Վաչագան քահանա Գյուլըշյանի խոսքով՝ նաև Խաչի երեւնան տոնի խորհրդով է տեղի ունեցել Շուշիի ազատագրումը։ «Հաղթանակները վերաբերությունները, վերիմաստավորելու, մեր ուժի աղբյուրը վերագտնելու տեսիլով՝ թեմակալ առաջնորդի օրինությամբ նախաձեռնեցինք այս հոգեւոր-մշակութային երեկոն՝ թեմատիկ ցուցահանդեսով եւ երգչախմբային կատարումներով»։ ասել է նա։

իրագործելու համար լիարժեքորեն օգտվել Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի տարածքային (մեծ բեմ, Black box), գույքային եւ նյութատեխնիկական, գովազդատեղեկատվական արշավանդի նախատեսված մասնագիտական-կաղորային եւ ֆինանսական հնարավորություններից։

Ըստ Կառավարության իմանավորման սրանով կլուծվի նաև դերասանական խումբն առավել լայն ստեղծագործական հարաբերություններուն ներգրավվելու հարցը, կիբանվեն փոխադարձ ստեղծագործական շվումները, կստեղծվի հնարավորություն տարբեր ռեժիսորական ձեռագործություն հետ առնչվելու համար։

«Արժանի է, որ ամեն ոք կարդա...»

Ակիզբը՝ Էջ 1

Հուշատախտակի բացման արարողությունն էլ դավթյանական էր՝ համեստ, առանց պարոսի, միայն մտերիմներով։ ՀՅ ժողովրդական մկանից, քանդակագործ **Լեւոն Թոքմաջյանի** հեղինակած հուշատախտակի բացումը վերապահեց պրոֆեսորի թռանը Յուրի Դավթյան կրտսերին։

Գրականագետ, բանասիրական գիտությունների թեկնածու **Սերժ Մրացինյանն** իր խոսքում նշեց, որ Յուրի Դավթյանին ճանաչել է եւ պատիվ է ունեցել նրա ընկերը լինելու։ «Ճանաչել ենք միայնանց, երբ ընդամենը գիտությունների թեկնածու էր՝ երիտասարդ, վարդուն, ծով կապույտ աչքերով գրավիչ մի տղա, ում հետ տարբեր մասնագիտական համանաժողովներում ենք աշխատել։ Երբնն քննարկել է իսկ հետ իր հեղինակած գործը, որոնք իրենց արժեքն այսոր էլ չեն կորցրել, եթե չասեն, որ ավելի են արժեւորվել։ Այսօր էլ առանձին դեպքուով գործածում են նրա ստեղծած գործնական դասագրքերը, որոնք մինչեւ հիմա չգերազանցված են»։

Գրականագետը վստահ է Յուրի Դավթյան մարդու հիշատակն ամենքին հետ ճանապարհ է անցնելու, որովհետեւ նրա մեջ գրեթե չկար որեւէ զի՞չ, որ անհանդուրժելի լիներ։ Սակայն մի բանուն, իհարկե, անհանդուրժող էր։

«Եր կարող իր շրջապատում

հանդուրժել անազնիվ մարդկանց, պատեհապաշտների, ստախոսների, որոնք, դժբախտաբար, այսօր մեր միջավայրում շատ են։ Նա առանց ծեւականությունների պայքարում էր այդ տեսակի դեմ։ Ես իմ խոնարհումն եմ բերում իմ ընկերոջ պայծառ հիշատակին եւ ասում են, որ արժանի է, որ ամեն անցնող հուշատախտակի վրա կարդա, թե ով է եղել Յուրի Դավթյանը, իր խոնարհումը բերի եւ իր սերունդներին դաստիարակի այն-պես, ինչպես Յուրի Դավթյանն էր

եւ ինչպես նրա դաստիարակած երեխաներն են։ Փաքք ու պատիվ Յուրի Դավթյանին», - ավելացրեց Ս. Մրացինյանը։ Յուրի Դավթյանին այրին Սիրանուշ Խլիաքյանը, շնորհակալություն հայտնելով հուշատախտակի բացման արարողությանը ներկաներին, նշեց, որ սա նվազագույնն էր, որ ընտանիքը ծերնարկեց ու իրականացրեց։ Նա շնորհակալություն հայտնեց պատկան մարմիններին՝ հանձին քաղաքացիությունը և առաջարկեց նրանք իւ խայտառակ պարտություններ են կրել, մինչեւ դավադիր գործողություններում նրանք

Դպրոցական տոնական միջոցառում

Ակիզբը՝ Էջ 1

Բազմաթիվ պետությունների կողմից այդ օրվա պաշտոնապես հաստատումը նպատակ ունի ուշադրություն դարձնելու ընտանիքի առջեւ ծառացած մի շարք խնդիրներին։ Յուրաքանչյուր տարի ՍԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեան Ընտանիքի միջազգային օրվա հետ հետ կապված ուղերձներ է ուղարկում դրանով իսկ որոշելով այդ տարվա թեման, ինչպես «Ընտանիք, կրություն եւ բարեկեցություն», «Ընտանիքներ եւ հաշմանդամություն ունեցող անձինք», «Ընտանիք եւ ծերացում հնարավորություններ եւ առաջարանքներ» եւ այլն։

Աշակերտները ամբողջացրին ընտանիք բառեկերումները՝ Ըստ է. Աղայանի «Արդի հայերենի առ

ծեռն բացատրական բառարան»՝ ընտանիք հասկացույթը հանդես է բերում հետեւյալ ինաստները։ 1. Արյունակցությամբ կամ ամուսնությամբ իրար հետ կապված եւ միասին պարող մարդկանց մշտական խմբակցություն (ամուսիններ, ծնողներ ու զավակներ եւն), 2. Տան անդամները (կինը եւ երեխաները հոր նկատմամբ), 3. Անունական զույգ, մարդ ու կին, 4. Արյունակցությամբ իրար հետ կապված մարդկանց խումբ, տոհմ, գերդաստան (հեց), 5. Համարժեք կամ միաստեսակ միավորների խումբ (զիտ), 6. Կինը անմասնությանը (զփր.), 7. Ցեղականից լեզուների խումբ, լեզվանությունը (լեզվը), 8. Միասին ապօղող արու եւ էլ կենդամիների ու նրանց ձագերի խումբը (կենսար.), 9. Հանրային կյանք վարող կենդամիների (մեղուներ, մոջուններ եւն) համատեղ ապօղող խումբ՝ պարս երամ,

10. Բույսերի ու կենդամիների ցեղերի խումբ, որոնք ունեն կազմության ընդհանուր հատկանիշներ եւ միջանց մոտ են ըստ ծագման (կենսար.), 11. Տնտեսություն, ծովիս Աշակերտները բացահայտել են, որ հայերեն դարձվածներում օջախ-ը հանդես է գալիս «Ծնոտանիք» իմաստով, ինչպես՝ օջախ շինել - ընտանիք կազմել, օջախը պահել - ընտանիքի տնտեսական հոգաբեր հոգալ։ Օջախ-ը գործածվում է նաև բարեմարդություններում, օրինանքներում (ինչպես՝ օջախի շեն մնա, օջախիդ մեռնեմ, օջախիդ կրակը վար մնա), անձքը ներում (օջախ մարի, օջախտ քանի օջախի ծովը կտրի)։ Սովորողները հիմնավոր ներկայացնելու համար կարծիք ու տեսակետը։ Քննարկեցին մի շարք խնդիրներին անհանդուրժությունը և առաջարանքի մեջ» խորագիրը՝ անդրադառնանալով «Ընտանիքը՝ ըստ Հաֆֆու», «Ընտանիքը՝ ըստ Սուլրացանի», «Ընտանիքը՝ ըստ Շիրվանզաղեի», «Ընտանիքը՝ ինը եւ միջնադարյան գրականության մեջ», «Ընտանիքը՝ Սասմանուերու վիշերգում» թեմաներին։

առաջ քաշեցին հետաքրքիր դիտարկումներ, գաղափարներ։

Աշակերտները ներկայացրեցին ավանդություններ, զրոյցներ, արտասանեցին ասույթներ, թեւավոր խոսքեր, հայ դասական եւ ժամանակակից գորդների ստեղծագործություններից լեզվում։ Անդրադառնան նշանակվում է ասուցել է պրոֆեսորի կոչում։ Բազմաթիվ մասնագիտական գրքերի հեղինակ եւ համահենական պատճեն։

Սովորողները, անցած ծրագրային նյութերի հիմնա վրա, տարբեր խմբերում քննարկեցին «Ընտանիքը հայ դաստիարակության մեջ» խորագիրը՝ անդրադառնանալով «Ընտանիքը՝ ըստ Հաֆֆու», «Ընտանիքը՝ ըստ Սուլրացանի», «Ընտանիքը՝ ըստ Շիրվանզաղեի», «Ընտանիքը՝ ինը եւ միջնադարյան գրականության մեջ», «Ընտանիքը՝ Սասմանուերու վիշերգում» թեմաներին։

Աշակերտներն անվագ դարդուց

թիկներում նշեցին, թե քանի երեխան ցանկանում ունենալ։ Անենահաճելին այն էր, որ բոյորն առնվազն երեք երեխա ունենալու ջատագովներ էին։ Կարեւորվեցին ներկինության խրախուսանը ուղղությամբ ծրագրերը։

Որպես ամփոփում հիշենք. «Ազգերի զրոյությունն ընտանիքի մեջ է, - գրում է Մուրացանը, - զրոյավոր է այն ազգը, որն ունի զրոյությունը։ Ազգամարդի մասնագիտական գրքերի հեղինակ եւ համահենական պատճեն։

Երեւանի Բ. Ժամկոչյանի անվագ դարդուց

անվագ հ. 119 ավագ դարդուց

Հետազոտում են աշակերտները

Ճնշումը՝ ֆիզիկայում

Ներածություն

Սույն հետազոտական աշխատանքի թեման է ճնշումը՝ ֆիզիկայում՝ գլոբալ ինաստով, ինչպես նաև մեզ շրջապատող աշխարհում մասնավորապես: Աշխատանքում հետազոտված են ճնշման դրսեւումները տարբեր միջավայրերում, դրա առաջացման պատճառները, ճնշումների տեսակները, այդ թվում՝ դպրոցական ֆիզիկայի ծրագրերում նաև աշխատական գործակագույն միջավայրերում գործակագույն միջավայրերում գործակագույն միջավայրերում:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակն է եղել

ուսումնամասին ճնշումը պիտի մարմնական ներում, գագերում, հեղուկներում, դրանց հաշվարկման մաթեմատիկական բանաձեւերը, բերել ճնշման չափման տարբեր միավորներ, ընդգծել դրանց միջեւ կապերը, նկարագրել ճնշման չափման տարբեր սարքերի մասին տեղեկություններ, բացահայտել ճնշման դերը մեզ շրջապատող աշխարհում:

Ի՞նչ է ճնշումը

ճնշումը՝ ֆիզիկայի հիմնարար գաղափարներից եր հասկացություններից մեկն է, որի գոյության մասին պատկերացում ունեն դեռևս Արևոտութեան եւ Դնկլիդիտի ժամանակներում: Մթուղութային ճնշման մասին տեսության մեջ իրենց ներումներ են դրել Դնեմելիութը, Էպիկուրը: Առաջինը, որ չափեցին օրային օվկիանոսի ճնշումը, եղել են իտալացի գիտնականները՝ միջնադարում: Գալիլեյը, այնուհետեւ Տորիչելին մեծ ճշգրտությամբ չափեցին մթուղութային ճնշումը: Գիտնականները հասկացել են, որ այս կամ այն մարմնի վրա ազդեցության արդյունքը կախված է ոչ միայն դրա վրա կիրառված ուժից, այլ նաև այդ մարմնի չափերից: Ուժի կիրառման մակերեսից:

ճնշումը՝ ֆիզիկական մեծություն է, որը հավասար է մակերեւությի միավոր մակերեսի վրա ազդող, այդ մակերեսին ուղղահայց ուժի մեծությամբ: Տվյալ կետում ճնշումը որոշվում է որպես այդ կետում կիրառված ուժի ուղղահայց բաղադրիչի (dF₀) հարաբերություն: Կետի փոքր շրջակայրի (dS) մակերեսին P = dF₀ / dS:

Ուժերի անհավասարաչափ բաշխման դեպքում այս հավասարումը որոշում է տվյալ հարաբեկին ազդող միջին ճնշումը, իսկ սահմանի անցնելիս, երբ դS-ը զգտում է զրոյի ճնշումը տվյալ կետում: Դադարի վիճակում գտնվող հեղուկի ցանկացաց կետում ճնշումը միելուն է բոլոր ուղղություններով: Այս պնդումը ճնշմարիտ է նաև շարժվող ինեալական հեղուկների եւ գագերի համար:

ճնշումը բնորոշում է համասեռ միջավայրի իրավիճակը եւ համերսանում է լարվածության թենգորի անկունագծային տարր: Պարզագույն դեպքում, հավասարակշռված հզուրություն միջավայրում ճնշումը կախում չունի ուղղածությունից: ճնշումը կարելի է ընդունել նաև միավոր ծավալի էներգիայի չափ, եւ չափել էներգիայի միավորների հարաբերության միավոր ծավալին:

Միավորների միջազգային համակարգում ճնշումը չափվում է պասկալներով (նյուտոն/մ², կամ, որը համարժեք է Զոնլ/մ²), ինչպես նաև օգտագործվում են հետեւյալ միավորները:

- բար, թորո, մթուղութ, միլիմետր սմղիկ այում, մետր ջրի այում
- Կուլյամ սմղիկի այում

Ճնշումը՝ տարբեր միջավայրերում, ճնշման տեսակները

1. Պիտի մարմնների ճնշումը:

ճնշումը պայմանավորված է հեղուկի շերտերի կշռով, ինչպես նաև արտաքին ճնշման ուժերի արկայությամբ:

	Պասկալ (ՊՍ)	Բար (բար)	Տեխնիկական մթնոլորտ (մթ)	Ֆիզիկական մթնոլորտ (մթն)	Միլիմետր սնդիկի սյուն (մմ ս. ս., մմHg, Torr, Թորր)	Մետր ջրի սյուն (մ ջր.ս., մ H ₂ O)
1 Պա	1 նյուտոն/մ ² 2	10^{-5}	$10,197 * 10^{-6}$	$9,8692 * 10^{-6}$	$7,5006 * 10^{-3}$	$1,0197 * 10^{-4}$
1 բար	10^5	$1 * 106 \text{ դին/սմ}^2$ 2	1,0197	0,98692	750,06	10,197
1 մթ	98066,5		1 կգու/սմ ²	0,96784	735,56	10
1 մթն	101325	1,01325	1,033	1 մթն	760	10,33
1 մմ ս. ս.	133,322	$1,3332 * 10^{-3}$	$1,3595 * 10^{-3}$	$1,3158 * 10^{-3}$	1 մմ ս. ս.	$13,595 * 10^{-3}$
1 մ ջր. ս.	9806,65	$9,80665 * 10^{-2}$	0,1	0,096784	73,556	1 մ ջր. ս.

փաստը, որ որպես ճնշման ուժ համեստ է գալու մարմնի վրա ազդող ուժի այն բաղադրիչը, որն ուղղահայց է մարմնի մակերեւությունը: ճնշումն ուղիղ համեմատական է ճնշման ուժին եւ հակադարձ համեմատական ազդող մակերեւությունից:

Այդ կապերն են թույլ տալիս փոքր ուժով ստանալ, մեծ ուժի ազդողությամբ ապահովել փոքր ճնշումը: Օրինակ՝ փոքր ուժ կիրառելով բարուկ բռնցի վրա, այն կարելի է մոցնել կաշվե կոտրի մեջ, սակայն անհամենա մեծ ուժ է պետք կիրառել այդ նույն կտրոր փայտով ծակելու համար:

Ծանր թթուրավոր տրակտորը հողաշերտի վրա կիրառում է 40-50 ԿՊա ճնշումը: Մոտավորաբեկ նույն կամ թիզ պակաս ճնշում է գործադրում հասուն մարդը հողի վրա:

Կախված երանից, թե ինչպիսի ճնշում է պետք ստանալ, կամ անհրաժեշտ է փոփոխել ուժի մակերեւությունից հետ համան մակերեսը, կամ փոփոխել կիրառվող ուժի մեծությունը:

ճնշման այսպիսի կախվածությունն իր կիրառությունն է գտնել տարբեր սարքեր, մեխանիզմներ, մեթենամեր, անիվներ եւ այլն ստեղծելու գործությունը:

2. Ճնշումը՝ հեղուկներում:

Հեղուկում ճնշումը պայմանավորված է հեղուկի շերտերի կշռով, ինչպես նաև արտաքին ճնշման ուժերի արկայությամբ:

Միայն հեղուկի կշռով համան մակերեւությունից եւ հեղուկների ճնշումը մեծ է մեծ մակերեւությունից:

Հոդվածի հեղինակը, ով իր նախարարություններն ունի նաև կենսաբանության բանագավառում, հաճախ գիտափորձեր է հրականացնում նաև ՀՀ ԳԱԱ Պ. Բունյաթյանի անվան կենսաբանիայի ինստիտուտի լաբորատորիայում ինստիտուտի գիտաշխատող կենսաբանական գիտությունների թեկնածու Նաիրա Խաչատրյանի դեկանակությամբ:

Նկարում՝ հերթական հաջողված գիտափորձի հետ:

քում շատ վաղուց: Զի մեջ շատ մեծ խորությունների սուզվելու անհնարությունը նրան վայուց է ծանոնք: Զի մեծ խորություններում առկա է ահօնելի մեծ ճնշում: 10 կմ խորությամբ ջրի տակ ճնշումը կազմում է մոտ 100 մլ պասկալ: Անպաշտպան վիճակում առանց հասուլ հանդերձանքի մարդու համար արդեն դժվար է սուզվել 10 եւ ավելի մետրեր: Սակայն ստորջրյա աշխարհը մարդուն միշտ հետաքրքրել է սկսած դեռևս խոր նախնադարից: Լողորումները խեցիներ են դուրս բերել ծովից, մարգարիտներ են ծո-

վասպունգ հավաքել, ձուկ որսացել եւ այլն: Մարզված սուզորդներն առանց պաշտպանիչ հանդերձանքի կարողանուն են սուզվել մինչեւ 30 մ: Ստորջրյա հետազոտությունների համար գոյություն ունեն հասուլ սարքավորություններ, որոնցից են սկաֆանդրություն, բատիսկաֆները, սուզանակը և այլն: Մի այլ սուզվելու մեջ խորությունն առաջարկվում է սկաֆանդրությունը: Այդ խորությունը մարմնի մեջ ճնշում կա:

Հեղուկում ճնշում կարող է առաջանալ նաև արտաքին ազդեցությունների պատճառով: Արտաքին ուժերի ստեղծած ճնշում հեղուկի ներսի ցանկացած կետում միեւնույն հաստատում մեծությունն է եւ կախված չէ հեղուկի խորությունից: Այդ փաստը ֆիզիկայում հայտնի է որպես Պասկայի ճնշման մեծությունը: Ներանց մարմնին ներությունը կա:

Հեղուկում ճնշում կարող է առաջանալ նաև արտաքին ազդեցությունների պատճառով: Արտաքին ուժերի ստեղծած ճնշում հեղուկի ներսի ցանկացած կետում միեւնույն հաստատում մեծությունն է եւ կախված չէ հեղուկի խորությունից: Այդ փաստը ֆիզիկայու

Մշակույթ

Գեղեցիկն ու արվեստը արարող օջախը 30 տարեկան է

Մատադ սերնդի գեղարվեստական, գեղագիտական դաստիարակության գործում մեծ է արվեստի կենտրոնների դերը. նրանցից է Հայաստանի շնորհալիների «հզարել» կենտրոնը, որ այս տարի բոլորում է հիմնադրման 30-ամյակը:

Շնորհալի երեխաների եռակի ոսկե մեդալակիր այս արվեստարար օջախը հիմնվել է 1993 թ. **Սարիետա Ավագյանի** նախաձեռնությամբ ու դեկանական է փառատոն-մրցույթերի միջոցով հայտնաբերել եւ հանրությանը ներկայացնել 10-25 տարեկան ամենատարածական ավագության գործը բոլոր տեսակներում: 1994-ից «հզարել» գրավում է համերգային գործունեությամբ. անդրանիկ համերգը նույն բվականի հոլիսի 5-ին էր՝ Հայֆիլհարմոնիայի փոքր դահլիճում: Համրապետական 12 մրցույթ-փառատոներ, 350 համերգներ, արտերկրոյա 10 հյուրախաղեր դափնինեկիր շնորհալիների մասնակցությամբ հյուրախաղերի Սիրիայում, Կիպրոսում, Եգիպտոսում, Հունաստանում, Վրաստանում, Հիմնադրման մեջ՝ նվիրված համբաւելությամբ անվանի արվեստագետներին, զոհակած ազատամարտիկների մայրերին եւ այրիներին, մենահամերգներ՝ ամենափայլուն շնորհալիների համար, 2015-ին՝ համրապետական փառատոն-մրցույթ՝ «100 շնորհալիներ 100-ամյակին», որի գալա-համերգին բենում էին 100 շնորհալիներ, 2018-ին՝ համրապետական մեծ փառատոն Արցախում, որտեղ «հզարել»-ն արժանացավ Արցախի մշակույթի նախարարության պատվորի: Ամենուր բարձր գնահատականներ, կրկնակի հրավերներ, շնորհակալագրեր, պատվորեր, դիվլոմներ, ոսկե մեդալներ. ահա սա է հոբեյար կենտրոնի 30-ամյա հունձքի անվոնի բնութագիրը: Մրանից զատ՝ «հզարել» կենտրոնը իր համերգների հասույթից որպես օգնություն բաժին է հանել զոհակած ազատամարտիկների 150 ընտանիքների, «Զատիկ» մանկատանը, Պետրոս Դուրյանի անվան թիվ 10 հատուկ դպրոցին (5 տարի բարեգործական համերգներ է տվել այս կրթօջախում), Նուրաքաշենի թիվ 2 գիշերօրիկ հաստատությամբ, «Սարի հզմիրյան» մանկատանը, Տավուշի շրջանի սահմանադր գյուղերին: Կենտրոնը համերգներու համերգե է եկել հայոց բանակի բազմաթիվ գորգեւարվելու ու աշխատավորությամբ: Ավելի քան 150 մասնակիչ գործույթներ, կենտրոնի գործունեությունը բազմից լուսաբանվել է ՁԼՄ-ներու: «հզարել»-ի այսօրինակ արդյունավետ արարումը մեծավ մասամբ արդյունք է հիմնադրի-տնօրին Սարիետա Ավագյանի բոլորանվեր ու անշահմանի աշխատանքի: որպես նախապատրաստական փուլ՝ մեկ տարի շարունակ տիկին Սարիետան, լինելով անգերենի ուսուցչություն, իր սեփական տանն անվճար անգերեն ուսուցանել 7-18 տարեկան 100-ից ավելի շնորհալի երեխաների: սա ամենեւին էլ միակ, որոյ բոյլ տրվի ասել, զոհորություն չէ, որ հիմնադրի տօրին արել է կենտրոնի, ասել թե՝ նաեւ հայմշակույթի համար:

Կենտրոնը եկեղեցուն նվիրել են հարսանեկան քագեր:

«հզարել»-ն աշխատում է ոչ միայն անհատ կատարողների, այլև լավագույն հանույթների հետ՝ ինչպես օրինակ՝ «Ծիծեռնակ» պարային ստուդիայի (հիմնադրի եւ գեղարվեստական նեկավար Մարինե Ֆահրայան):

Կենտրոնի մասին նկարահանվել են տեսաֆիլմեր, հրատարակվել գրքույներ, կենտրոնի գործունեությունը բազմից լուսաբանվել է ՁԼՄ-ներու: «հզարել»-ի այսօրինակ արդյունավետ արարումը մեծավ մասամբ արդյունք է հիմնադրի-տնօրին Սարիետա Ավագյանի բոլորանվեր ու անշահմանի աշխատանքի: որպես նախապատրաստական փուլ՝ մեկ տարի շարունակ տիկին Սարիետան, լինելով անգերենի ուսուցչություն, իր սեփական տանն անվճար անգերեն ուսուցանել 7-18 տարեկան 100-ից ավելի շնորհալի երեխաների: սա ամենեւին էլ միակ, որոյ բոյլ տրվի ասել, զոհորություն չէ, որ հիմնադրի տօրին արել է կենտրոնի, ասել թե՝ նաեւ հայմշակույթի համար:

Իսկ ինչո՞ւ է կենտրոնը կոչվում հզարել:

Շնորհալիների կենտրոնը ընդունվելու համար 1993թ. հունիսին անվան մարդկանցից կազմված ժյուրին (Լյուդվիգ Դուրյան, Սեւարտ, Արզա Ուկանյան, Մերեգա Գրիգորյան եւ այլն) հայտարարել է հզարելը:

ցույց «Շնորհալիների կենտրոնի առաջին սան» նրանակի համար, որի անունով էլ պետք է կոչվեր կենտրոնը: 15 ամառներին կորչիչը գործիչ արդյունավետում էր կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 161 ամառնական դպրոցի եւ կոհացորեց թիվ 162 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 163 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 164 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 165 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 166 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 167 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 168 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 169 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 170 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 171 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 172 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 173 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 174 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 175 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 176 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 177 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 178 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 179 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 180 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 181 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 182 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 183 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 184 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 185 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 186 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 187 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 188 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 189 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 190 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 191 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 192 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 193 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 194 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 195 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 196 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 197 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 198 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 199 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 200 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 201 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 202 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 203 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 204 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 205 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 206 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 207 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 208 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 209 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 210 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 211 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 212 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 213 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 214 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 215 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 216 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 217 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ 218 ամառնական դպրոցի գործիչը եւ կոմիտեն և մաշկույթի գործիչը թիվ

Կարդա՛ եւ ծանոթացրո՛ւ

Վաթուլսկանների արձակագիրներ。 Ժամանակը եւ հերոսը

**Ակիզբ՝ «Կրոթորյում»
Հարաբաթերի 2023 թ. թիվ 20-ում**

Վլադիմիր Չարությունյանն անդրադառնում է 1950-ականների երեւանյան կյանքի բնորոշ մի պատկերի, որն առնչվում է ուսումից կտրված եւ մանր ու մեծ հանցագործությունների բովով անցած երիտասարդական կյանքին: Կեպն ընդգրկում է ընտանեկամ-ծնողական հարաբերությունների, միջավայրի ազդեցությունների, դատաքննչական գործողությունների, բանտարկի մի ճյուղավորված պատմություն, որի մեջ հեղինակի նախատակն է ցոյց տալ կյանքի շավիդից սայրաքած անշափահաս հերոսի Կարո Կարայանի աստիճանական հասունացման եւ, փորձությունների ենթակայություն հետո, կյանքում իր տեղը գտնելու հարցը: Ներսների այն շարքը, որ ներկայացվում է վեպում տարբեր կարգի մեջ ու փոքր հանցագործներ կամ ականա հանցագործներ, դատաքննչական մարմինների ազմիվ ու անազմիվ ներկայացուցիչներ, բանտի աշխատողներ, մաքրու ու առաքինի մարդկի, իրենց մեջ կրում են մեր հասարակության անցած մի տասնամյակի պատկերը եւ իրենց հարաբերություններով, վարք ու բարքով ստեղծում մեր կյանքի բնորոշ մի շետի պատմությունը: Չարությունյան ստեղծում է այդ պատմությունը և մնում այդ պատմության մեջ՝ գեղարվեստական չափանիշների առունով թույլ տալով մեղանշումներ, որոնք առնչվում են հերոսների հոգեբանական խորոշանը, դեպքերի տրամաբանության ու գրական վարպետությանը: Առաջադրված հարցերը մնացել են շարադրանքի աստիճանի, բարձր գրականության մասին խոսելու անտեղի:

«Անապատի օրերից մեկը» վիպակը Ալեքսան Մեխսակյանի գրական հաջողություններից է: Վիպակը նվիրված է Երեւանի Ղազախստանի անապատները մեկնած ուսանողական շինարարական ջոկատներից մեկի աշխատանքային գործունեությանը: Յեղինակը, կյանքի փորձի թելադրանքով, պատկերել է մարդկային հարաբերությունների այն կյանքը, որ առաջնական համար այդ գործուները հիմնավոր նշանն ունենալու պահանջները, որոնք պատկանուի այն պատմությանը, ուստի առաջնական համար առաջնական անդամությունը և առաջնական համար առաջնական գործուները: Յաջին այս կյանքը նշանակում է առաջնական համար այդ գործուները և համար այն կյանքը, որում գործուները առաջնական գործուներն են:

Ժամանակը արձակագիրներից մի մասի ստեղծագործության վերլուծության ընթացքում խոսեցին ինչ-ինչ մասին, բայց գրեթե խոսք չեղավ ինչպես-ի մասին, թե ինչ որակով են նրանք յուրացնում նկարագրվող նյութը եւ գեղարվեստական ինչ խորությանը են վերարտադրում պատկերվող հերոսին: Այս կարգի դիտողությունները, ներկայացվող պահանջները պատկերվող հերոսին պահանջներն ավելի շատ կարող են ծեղորդ բնորոշ նշանակություն, քան անվանական պատկերվող համաժամանակ: Կյանքի բնորոշ նշանը գործուների մեջ պահանջների առաջնական համար է պատմության խորհրդական անդամությունը: Այս կայսերական պատմության համար մեջ՝ կայսերական արքայի համապատական ու գլուխական առաջնորդը:

Ինչպես 1960-1970-ականների հայ արձակի գրագաման ընդհանուր շղթայի մեջ դիտված հեղինակների ստեղծագործությունների համառոտ քննությունը պարզեց հերոսի հարցը ինքնական կայսերական արքայի համապատական ու գլուխական առաջնորդը:

Ժամանակը պատկերվող նյութի, նկարագրվող վիճակների, ստեղծվողի հարաբերությունների, արձարժվող հարցարությունների, բացահայտման ենթակա իմաստների եւ գեղարվեստական գործը կազմող ու գործի ամբողջությունը լրացնող այլեւայլ գործուների հետ: Ուստի, բնական է, որ գրականության հերոսի մկարագրի ամրողական բացահայտման համար այդ գործուները հիմնավոր նշանակություն ունենան: Դա է իր հերիքին ենթադրում է, որ հերոսի վերաբերյալ ասված կարծիքները պետք է վերաբերեն նաեւ ընդհանրապես ամրող ստեղծագործության գլխավոր, նպատակային ուղղվածությանը:

Ժամանակը արձակի առաջնական համար այդ գործուները հիմնավոր նշանական չափանիշներին մեջ առաջնական համար այլ կարծիքների ընդգրկման շրջանակները: Տարբեր ճանապարհներով հեղինակները փորձում են ստեղծել մեր կյանքի մեջ ազգային կյանքի բնորոշ մի կյանքն է, որ բավականին լայն են նյութի ընդգրկման մարդկանությունը և ամանանական մասնակիւնը: Մողեց ել պետք է լիներ, քանի որ մարդկային այդ տեսակն իրենու մերկայացնում է այսօրվա կյանքի բնորոշ պատկերը: Սակայն գրական հերոսի այս տեսակի իրազմարդիկ տարատեսական մեջորով հանդիպական ու գալապարագում կամ այլ կերպ լինելու համար պահանջները կամ այլ կերպ լինելու համար պահանջները վերաբերյալ պահանջները գլխավոր նշանական առաջնորդը:

Սակայն գրական անդամությանը համար պահանջները վերաբերյան մեջ պահանջների առաջնական նշանը գործուների գործուները և պահանջները:

Սակայն գրական անդամությանը համար պահանջները վերաբերյան մեջ պահանջների առաջնորդը պահանջները գլխավոր նշանը պահանջների առաջնորդը պահանջների առաջնորդը կամ այլ կերպ լինելու համար պահանջները անդամությանը համար պահանջները պահանջների առաջնորդը պահանջների առաջնորդը:

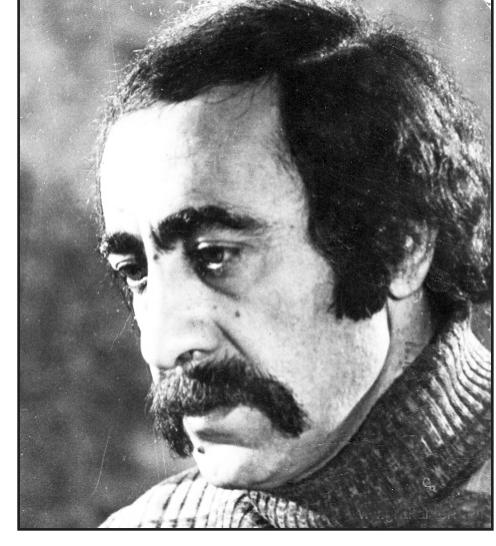
Եթե ներկայացված նյութի շրջանակներում փորձենք կատարել հերոսի տեսակների տիպարանական ընդհանրացում, ապա կներկայանա հետեւյալ պատկերը:

Ժամանակի արձակի հերոսներ են դաշնում ժողովուական հասարակ մարդկի, ովքը հիմնականում պատկերվում է օյուղական կյանքին ու մտածողությանը հատկանշական ազգային հոգեբանություն ու հոգագուռություն ինդիբենու: Դա պահի շատ հատկանշական է ծննդավայրը կորցրած հին սերունդի մարդկանց կյանքին ու մտածողությանը հատկանշական ազգային հոգեբանությունը, մարդկանի հոգու ներքին հարստությունն ու կյանքին հոգողու որոշ ինդիբենու հայտնաբերելու աշխարհայացքային ամսության:

Հերոսի ընտրության հարցում ժամանակի արձակը դրսեւուրում է մի ընդհանուր միտում: Պապես ժամանակական մարդկան պատահայությանը արագացումը:

Հերոսի ընտրության հարցում ժամանակական արձակը գործուների մեջ ընդհանուր միտում է որպես ժամանակական մարդկան պատահայությանը արտասահայութիւնը գործուների մեջ:

Սակայն գործուների մեջ ընդհանուր միտումը:

Ուստի մուն ու ճեկուսացումը, նրա մերքին մենախոսության բացահայտումը, մարդու եւ շրջապատի կապ, հոգեբանական եւ բարոյական նոր հարաբերությունների ճեւավորումը, մեր ջղային ու լարված ժամանակական պատկաշարքի դիմապատկերի ստեղծումը:

Ժամանակական արձակը գործուների մեջ ընդհանուր միտումը:

Սակայն գործուների մեջ ընդհանուր միտումը:

Ծանաչիր, որ սիրեւ

Հառիճի վանք

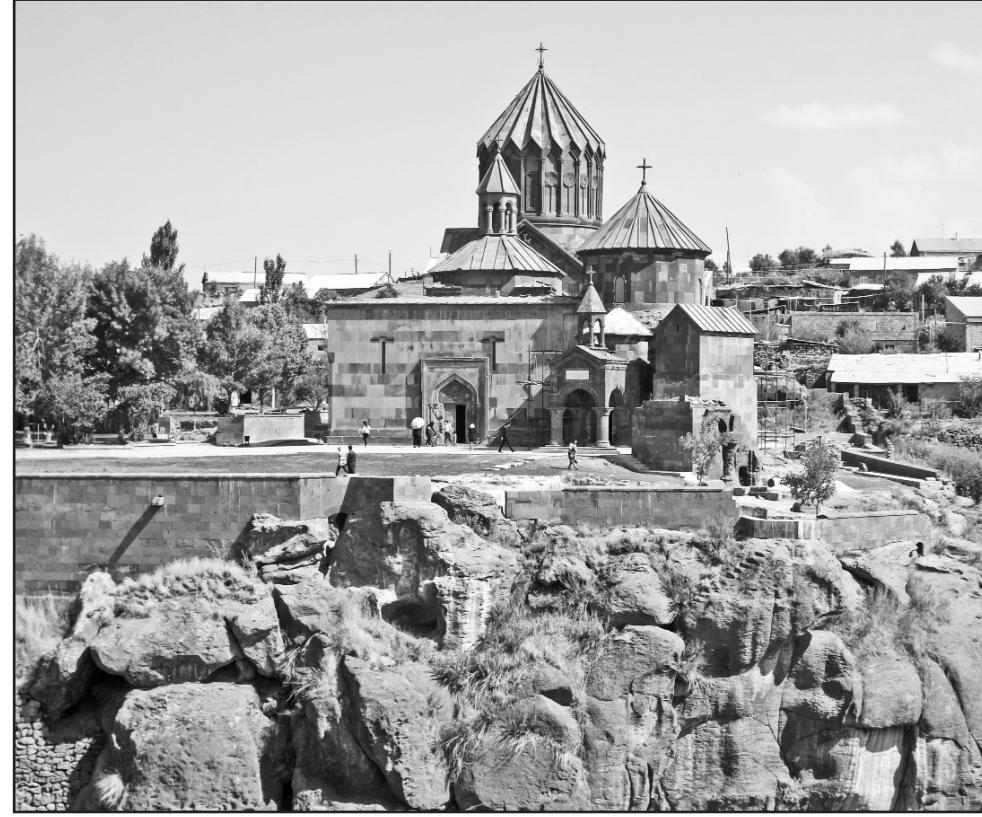
ՀՀ Ծիրակի մարզի Խառիծ գյուղը գտնվում է Արագած լեռան արեւմտյան ստորոտին՝ ծովի մակարդակից մոտ 2020 մ բարձրության վրա, մարզկենտրոն Գյումրիի քաղաքից մոտ 34 կմ հարավ-արևելքը, քաղաքամայր Երևանից մոտ 98 կմ (դեպի հյուսիս-արեւմուտք) հեռավորության վրա: Գյուղը հարուստ է պատմաճարտարապետական հուշարձաններով (Ս. Դարությունեկեղեցի (V դ.), միջնադարյան գերեզմանոցներ, «ճգնավորի մատուռ» (XIII–XV դդ.), ամրոց, բնակատեղիներ, դամբարանադաշտ (Ս.թ.ա. III–II հազարամյակ), գաղտնութիւնի, միջնադարյան գյուղատեղի, բնակելի ու արհեստավորական բաղամասեր, գերեզմանոց, տապանաքարեր, խաչքարեր, մատուռներ, քարայր-կացարան, ձիթիան):

Հարիծ օյլուղի հարավային եզրին է գտնվում հշչակավոր Հարիծի վանքը (Հարիծավանք): Վանական համալիրն ընդգրկում է Ս. Գրիգոր Եւ Ս. Աստվածածին եկեղեցիները, գրատուն-դպրատունը (Կիսավեր) եւ երկու մատուռներ: Դայ մատենագրության մեջ Հարիծավանքի մասին հնագույն հիշատակության հետինակը պատմագիր Մխիթարյանցին է (XIII դ.):

Վանական համալիրի հնագույն շինությունը VII դ. կառուցված Ս. Գրիգոր «մաստարայատիհ»՝ կենտրոնազմբեթ, խաչաձեւ հատակագծով եկեղեցին է: Եկեղեցին հարպարեւելյան կողմից ունի ուղղանկյուն ավանդատուն (հավանաբար՝ XII դ.): Ենտագայուն եկեղեցուն հարպ-արեւմուտքի կցվել է ավանդատուն, որի վրա Սարգիս ճոնը բարձրացրել է երկրորդ հարկի մատուռը (Երկիարկ աղոթքարաններ, XIII դ.): Ս. Գրիգոր եկեղեցին բազմից ենթարկվել է վեռանորոգումների, որի ընթացքում գմբեթը կորցրել է իր նախնական ձեւը: Եկեղեցու գմբեթը սկզբնապես եղել է կղմինդրածածկ, իսկ 1863 թ. Վերակառուցվել է քարով կիսագմի ձեւով (այժմ ունի բրգաձեւ վեհար): XII–XIII դդ. Ս. Գրիգոր եկեղեցուն արեւմուտքից կցվել է գավիթ, որը չի պահպանվել:

Հարիծավանքի գլխավոր կառույցը Ս. Աստվածածին Եկեղեցին է: Գնելով Հարիծան ու շրջակա հողերը՝ Զաքարէ ամիրսպասաւալարը (Զաքարէ Բ. Մեծ Երկայնարազուկ) XII դ. Վերջին սկսել է Եկեղեցու շինարարությունը: Ըստ շինարարական արձանագրության՝ Եկեղեցու կառուցումն ավարտվել է 1201 թ.: Զաքարէ ամիրսպասաւալարը նորակառույց Եկեղեցուն շնորհել է հողեր, օարդարել է սպասքով ու մասունքներով, կատարել բազմաթիվ նվիրատվություններ: Նույն ժամանակ էլ կառուցվել է Հարիծավանքի պարիսպը, որից կամարակապ մուտքով մի փոքր հատված է պահպանվել համալիրի արեւելյան մասում:

Ա. Աստվածածին Եկեղեցին կրկնում է XI–XII դդ. Հայաստանում տարրածված «գմբ-բեթավոր դահլիճ» տիպը՝ այն տարրերությամբ, որ արեւմտյան կողմի երկրորդ հարկի ավանդատներն այստեղ փոխարինված են հայկական ճարտարապետության մեջ եզակի հանդիպող եռականարմագվածք ունեցող այլունազարդ օրյակներով, որոնք շինությանը տալիս են պալատային տեսք: Եկեղեցին աչքի է ընկնում կառուցղաղական բարձր արվեստով, քարի երանգների հմտությունում օգտագործմանը, առտաքին ճակատների «հայկական խորշերի» ուշագրավ մշակմանը: Ա. Աստվածածին գլխավոր Եկեղեցին մեծածավալ խաչաձեւ-գմբեթավոր կառույց է XII–XIII դդ. հայկական ճարտարապետությանը բնորոշ վերջիգ համամասնություններով: Եկեղեցու անկյունները զբաղեցնում են երկիարկանի ներ խորանները: Յոյսիսիարեւմտյան եւ հարավարեւմտյան երկրորդ հարկի խորանները, դեպի ուր տանում են քարե քարձակային աստիճանները, աղոթասրահին

Են նայում սյունակամարակազմ բաց-
վաձբներով։ Դետաքրքիր լուծում ունի
հատկապն արեւելյան ճակատը, որտեղ
բարդ բեկվածքավոր գոտուց կազմված է
վերին մասում խաչ ունեցող մի խոշոր
պատկեր, իսկ դեպի ցած գոտին կրկնակ-
վելով կազմում է ուղղանկյուն շրջանակ-
որի մեջ տեղափորված է եղբայրներ Զաքա-
րե եւ Իվանե Երկայնաբազուկների բարձ-
րաքանդակը։ Այսուհետեւ գոտիները
պսակելով «հայկական խորչերն» ու Կո-
ղային խորանների ներ լուսամուտներով
անցնում են հարպավային եւ հյուսիսային
ճակատները, ուր վերին մասում դարձյա-
կազմում են խաչ, իսկ ստորին մասում
պսակում ներ լուսամուտները։ Այս մեծ
ելուստով, լայն գոտին շարժուն, ցայտու-
ու խստականոն կերպով ճամատում է ճա-
կատների հարբությունը՝ ստեղծելով խորր
լուսաստվեր եւ այլ քանդակազմարդիքներ։

հետ նրանց հաղորդում պլաստիկությունը Ամբողջ կառույցին իշխում է գմբեթի բարձրադիրի, բազմանիստ թմբով, որը նաև նաև նատված է փունչ կազմող նույր որինասունուներով եւ երիգված զիգզագաձեւ քիվով։ Թմբուկի նիստերը զարդարված են մնելու մյուսին չկրկնող գոգավոր, սկուտեղանման զարդարանդակ-վարդյակներով։ Կառույցի ներքին հարդարանքում իր նըրագեղ փորագրությամբ աշքի է ընկնում թեմեզերը։ Արեւմուտքից եկեղեցուն, թեթևակի անհամաչափությամբ, կցված է քառասյուն գավիթը (XIII դ.), որը, եկեղեցուն մասշտաբով չհակադրելու համար, կառուցված է համեմատաբար ավելի ցածր համամասնություններով։ Գավիթի կենտրոնական մասը ծածկված է շրաբարե երդի-

կավոր վրանանման գճբեթով: Մնացած
մասերը ծածկված են հյուելյին քաղերով՝
որոնք շարված են աստղածեւ եւ այլ տիպի-
քարերով: Յարուստ է շրամուտքի հարդա-
րանքը, նրա տիմպանը (ճակտոնի եռանկա-
յունածեւ պատը), խոր ներառնված սլա-
քային կամարի մեջ, շարված է աստղածեւ-
քարերով եւ երկրաչափական ու բուսա-
կան ծեւերի հանճարակերտ փորագրու-
թյամբ մանր վեցանկյունիներից: Եկեղե-
ցու հովհարածեւ վեղարով գմբեթը մշակ-
մած նոր աստիճանի է հասցված քանուա-
կազարդ վարոյակների շնորհիկ, որոնք բ-
լուսահանում օրու են արեօքում օմբեին:

Արեմուտքից Ս. Աստվածածին Եկեղեցն կից է գավիրը, որն իր մեջ է առնուլ Ս. Գոհանք Եկեղեցու խորանը։ Այս պատկա-

ճուն է քառախորան գավիթների տիպին:
Կառուցվել է մինչեւ 1224 թ. Վահրամ թէ
ճուպ իշխանի կողմից, որը կառուցել է նաեւ
վանքի ջրմուղը:

Ս. Գրիգոր Եկեղեցու հարավային կողմում գտնվում է Երկրորդ կամ Վոքր գավառը, որը, հավանաբար, կառուցվել է XII-XIII դդ.: Այս հուչարձանից պահպանվել է միայն հյուսիսարեւմտյան ճասա՝ մեկ այլունով եղած հյուսիսային ու արեւմտյան պատերին կիրածված մեկական կիսասյուներով:

Ս. Գրիգոր Եկեղեցու հարավարեւեյսակողմում գտնվել է «քառասյուն զավիթ» տիպին պատկանող վանքի դպրատուն-գրատունը, որից պահպանվել է միայն հյուսվածարեւանտաշյան փոքր հատվածը:

Յարիճավանքի համալիրի հարավային մասում գտնվում է պատմական բազիլիկ եկեղեց՝ Հայոց վանքը, որը հայտնի է որպես «Տառի վանք»:

Յահիճավանքը միջնադարյան Հայաստանի հոգեւոր-մշակութային նշանավոր կենտրոններից էր, վանքի դպրոցը գործել VII դարից: Պահպանված ձեռագիր մատյանները վկայում են, որ Հարիճավանքը եղել է նաև գրչության կենտրոն: Հայտնի է որ 1209 թ. գրիշ Մարգարեն լրացրել, ծաղկել եւ կազմել է միջեռագիր Ավետարան որից միայն մի թերթ է հասել մեզ՝ հիշատակարանի մասից: Հաջորդ ձեռագիրը 1211 թվականից է գրված վանքի առաջնորդ, վանահայր Գրիգորի (Աբասի որդի) օրոք, երբ գրչության արվեստը ծաղկել է Հարիճավանքի դպրոցում: Ենտագա դարերից հիշվում են այստեղ նորոգված ձեռագրեր:

1869 թ. Հարիճավանքում հյուրընկալի է Հայոց կարողիկոս Գեւորգ Դ. Կոստանդնուպոլսեցին (1866–1882 թթ.): Որոշ վել է վաճրի տարածքում կառուցել կարողիկոսական ամառանոց: 1871 թ. ավարտվել է Վեհարանի շենքի կառուցումը, իսկ հաջորդ տարի Գեւորգ Դ. Կոստանդնուպոլսեցին իշխանել է նորակառույց Վեհարանում:

1887-1889 թթ. Դարիճավանքի դպրոց
ցում է ստվորել հայ մեծ բանաստեղծ Ավետիքի հասհակյանը:

1872 թվականին կառուցվել է վանք սեղանատունը, ավելի ուշ՝ նաեւ տնտեսական օճանդակ շինությունները, հյուրատենայակները, ընդարձակվել է վանքի տարածքը: Ս. Գրիգոր Եկեղեցուն կից 1886 թվականին կառուցվել է զանազան տուն, իսկ 1893 թվականին կառուցվել է վանական տուն:

Ճորամիջի կամուրջը

Հարիճավանքում վերականգնողական աշխատանքներ է կատարել 1850 թ. Գյում-րիում ստեղծված «Հարիճի վաճական ընկերություն», «Հարիճայի վաճական ընկերություն»: Այս մշակութային-կրթական կազմակերպությունը ստեղծվել է 1850 թ. Գյում-րի քաղաքում, տեղի հայրենասեր երիտասարդների նախաձեռնությամբ: Հիմնադիր անդամներն էին Աղաբեկ Տիգրանյանը, Շովկեսի Կոստանյանը, Գրիգոր Վերիյանը, Բարսեղ Խանանյանը և ուրիշներ: Ընկերության նպատակն էր նորոգել եւ պահպանել Շիրակի ճարտարապետական գոհարներից մեկը՝ Հարիճ գյուղի Ս. Աստվածածին եկեղեցին: «Հարիճի վաճական ընկերության» նախագահի, կրթական նշանավոր գործիչ Շովկեսի Կոստանյանի անմիջական ղեկավարությամբ Հարիճում կառուցվել են բազմաթիվ տնտեսական շենքեր, հյուրասենյակներ: Ալեքսանդրապոլի տիկնայք 1881 թ. կազմել են ընկերության «Ս. Սանդուղյան խնամակալություն»՝ Շիրակի գյուղաշատրիի առջկմերի կրթությանը նպաստելու համար: «Հարիճի վաճական ընկերության» ջանքերով վերաբացվել է Հարիճի դպրոցը, որը դարձել է Գեւորգյան ճեմարանի նախապատրաստական բաժնանունը: «Հարիճի վաճական ընկերություն» գործել է մինչեւ 1915 թթ., գորեք 65 տարի անընհատ եւ օգալի միջոցներ է ծախսել վաճիք նորոգման ու պահպանության, ինչպես նաև Հարիճի դպրոցը պահելու համար:

1850–1881 թթ. հուշարձանախմբից հյուսիս՝ ավերված պարսպի տեղում, կառուցվել է ըստ մասնակի մասնակի նշանություններում պահպանված պատճենի մոտակա ամպուլայի տեղում:

Յարինավանքը 1995–1999 թթ. ընթացքում մասնակիորեն վերանորոգվել է նաեւ արգելութինահայ բարերար եղուարդու Սեֆերյանի միջոցներով: 2005–2006 թթ. վանական համալիրի տարածքում վերանորոգման աշխատանքներ են կատարվել բարերար Դավիթ Կարագյանի նախաձեռնությամբ, իսկ 2010 թ. վերանորոգման աշխատանքներ են կատարվել Մայր Ս. Եջմիածնի հովանավորությամբ:

Հարիծանվանքն այս գործող եկեղեցի է:
Ամենայն Հայոց Կարողիկոս Գարեգին Երկրորդի նախաձեռնությամբ 2012 թ. սեպտեմբերից իր դրուելու բացել Հարիծանվանքի ընծայարանը (հոգեւոր դպրոց, դպրանոց, որը պատրաստում է ապագա հոգեւորականներ ու հոգեւոր պաշտոնյաններ), որը գործում է ավագ դպրոցի կարգավիճակով։
Ընծայարանի վերականգնումն իրականացվել է Թրբանջյան ընտանիքի աջակցությամբ։ Երախտակիր բարերարների տեր եւ տիկին Զերալդ եւ Փատրիսիա Թրբանջյանների (Լու Անջելես, ԱՄՆ) պատվին դպրոցն անվանակոչվել է «Հարիծանվանքի Թրբանջյան ընծայարան»։ 2017 թ. հունիսի 19-ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Շայրագույն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Կարողիկոսի նախագահությամբ տեղի ունեցավ Հարիծի վանքում գործող Թրբանջյան ընծայարանի հիմնանորոգված մասնաշենքի բացման արարողությունը։ Ընծայարանը վերանորոգվել եւ գործում է տեր եւ տիկին Զերալդ եւ Փատրիսիա Թրբանջյանների անհիմ բարեկարգությամբ։

Արման ՄԱԼՈՅԱՆ
պատմական գիտությունների
թեսնաժողություն

Փորձիր լրացնել

Նախիջեւանյան հուշեր

Ուղղահայաց

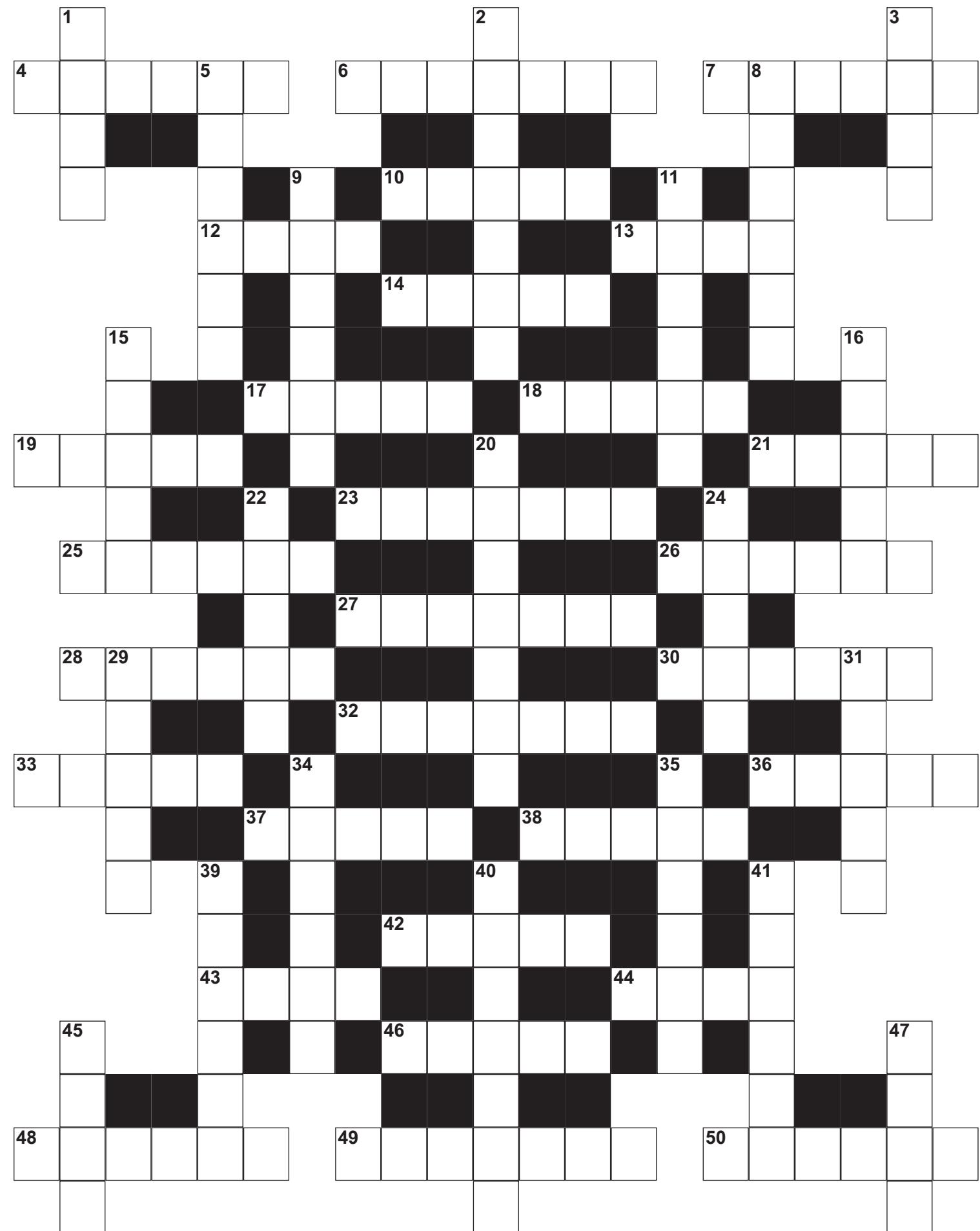
1. Ֆրանսահայ երգչուի (անունը), ում հայրը՝ Խովարդ Հովհաննիսյանը, ծնվել է ճահիկ օյուղում, կրկել է Նժեհի ինքնապաշտպանության ջոկատներում: 2. Խաչիկ ..., ծնված Նախիջեւանում: Ակտիվ մասնակցել է Ստալինյան ճշշումներին: Դայաստանի ԽՄՀ ՆԳԿ կառավարության դեկավար (1934 հուլիս- 1937 սեպտեմբեր): 3. Գողրան գավառի օյուղերից: Այստեղ է գտնվում Սուրբ Նշան կամ Կոպատայ անապատ Եկեղեցին: 5. Գողրան գավառի Փառակա օյուղում ծնված գրականագետ, գրականության պատմաբան, գրաքննադատ՝ ... Զաքարյան: 8. Նախիջեւանում ծնված Դայենական Սեծ պատերազմի զինվորական գործիչ, գեներալ ... Տեր-Գասպարյան: 9. 15-րդ դարի 1-ին հայ կին Ըկարիչ(անունը), ով ծնվել եւ գործել է Զուղա քաղաքում: 11. Նախիջեւանում ծնված բանաստեղծ(1720-1787), «Յիսոս փեսայ» մեծածավալ պոեմի հեղինակ ... Բերդումյան: 15. Շամրամարտիկ, ԽՄՀՍ Եռակի չեմպիոն ծնված Բիստ գյուղում ... Դամբարձումյան: 16. Միջնադարյան խոշոր հայաբնակ գյուղ Գողրանում, այն 18-րդ դարի կեսերից հետո լքվել է և ավերակների վերածվել: 20. Լեռնային լիճ (2113մ.) Ծահրուղի շրջանի Ծահապոնը լեռներում: Լիճը շրջապատում են ալպիական մարգագետինները: 22. Բուսածածկ լանջերով լեռ (2081մ.) Փառակա գյուղի արեւելան կողմնում: 24. Ագրվեցու ընտանիքում ծնված դերասան, ժող. արտիստ (1904-1976) ... Մայան: 29. Բանասեր, բանաստեղծ ծնված Գեմուր քաղաքում ... Կարողանյան: 31. Երեւանում ծնված պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկ(անունը), ում նախնիները Նախիջեւանից էին: 34. Դայոց արքա՝ ... Երվանդունի, ում աղջկան Արմավիրում բուժել է Գողրմի գուսաններից մեկը: 35. «... սար» լեռ (3497մ.) Գողրմի Մեսրոպավան գյուղից 3-4 կմ հյուսիս: 39. 13-րդ դարից հիշատակվող Շահապոնը գավառի գյուղերից, որն այժմ ավերակ է և անմարդաբնակ: 40. Գրականագետ և ժողովրդական բանահավաք Մանուկ ... (1865-1944) ծնված Աստապատ գյուղի մոտ գտնվող Թազաքենդ գյուղում: 41. Երնշակ գավառի կենտրոնում, Վիշապսար կամ ...: 45. Պարսից շահ, ով Նախիջեւանի մի շարք բնակավայրերի հայերին բռնությամբ գաղթեցրել է Պարսկաստան: 47. Դայ հանճարեն կոնպողիտոր Կոմիտասի նախնիների գյուղը Գողրան գավառում:

Հորիզոնական

4. Ցղնա գյուղում ծնված ազգային-ազատագրական մարտիկ՝ Արիստակես ... (1871-1897), ում հեղափոխական անունն էր Կարո: 6. Քաղաք Գողրան գավառում: Այստեղ է տնկել Սոսյաց անտարից բերված սոսին: Այն 2600 տարեկան է և մինչեւ այժմ է սոսափում է: 7. Գողրան գավառի գյուղերից, ուր եղել է 12 մեծարվեստ ճարտարապետություն ունեցող Եկեղեցներ ու վաճրեր: 10. Ռազմական եւ պետական գործիչ ծնված Կզնուտ գյուղում, «Հղարձների մեջ ծնվում, ապրում եւ մեռնում ես, դու ես մեղավոր, որովհետեւ բույց ես» խոսքերի հեղինակը: 12. Դայ կոնպողիտոր(անունը), ում ծնողները Գողրան գավառի Ազա գյուղից էին: 13. Նախիջեւանում ծնված հայ ազգային-ազատագրական շարժման մարտիկ, ֆիդայի Խաչատոր Ամիրյանի (1872-1915) ֆիդայական անունը: 14. Դայ նկարչուի, ազգագրագետ (1946-1918) ... Ազուլեցի: 17. Զուլայում ծնված (15-16-րդ դար) հայ առաջին տպագործ, հայկական տպագրության հիմնադիր՝ ... Մեղապարտ: 18. Ազուլիսում ծնված հայ հեղափոխական դաշնակցության հիմնադիրից՝ ... Թադեոսյան (1855-1936), ում մականունն էր Պատաշ: 19. Նախիջեւան քաղաքում ծնված գուսան Միսկին ... (1810-1847): 21. Պատմաբան, հետազոտող, մատենագետ, լրագրող(անունը) ծնված Նախիջեւանի Արինց գյուղում(1947թ.): 23. Ըստ ավանդույթի՝ այս գյուղում են պատանքվել 451 թ. Ավարայրի ճակատամարտում ընկած հայ հերոսների դիակները: 25. Գավառ մեծ Դայքի Կասպուրական աշխարհում, այժմյան Նախիջեւանի հնքնավաք Դանրապետության Օրդուքարդի շրջանում: 26. Շահապոնը գավառի գյուղերից: 27. Դայոց թագավոր՝ ... Առաջին, ում համար մ.թ.ա. 2-րդ դարում Նախիջեւանը եղել է նստավայր: 28. Նախիջեւան քաղաքում ծնված դերասանուի՝ ... Հակոբյան(1879-1947): Նկարահանվել է մի շարք կիմորերերում («Պեպո», «Նամուս», «Գիրոր»): 30. Ագուլիս ծորի գագարներից(1200մ.) Ագուլիս գետի աջ

կողմնում: 32. 14-րդ դարի մամրանկարիչ, գրիչ (անունը): Գործել է Երմօքակ գավառի Ապրակունիսի Սուրբ ... վանքում: 33. Ազնաբերդ գյուղում ծնված բանաստեղծ՝ ... Խաչյան (1911-1944): Զոհվել է Ուկրաինայի համար մղած մարտերում: 36. Լեռնուտ լանջերով եւ սակավ բռնականությամբ լեռ (2021մ.) Գողրան գավառի Գանձակ գյուղից 4 կմ. հարավ: 37. Փառակեցու ընտանիքում ծնված բալետի արտիստ (1940-2021), ՀՀ ժող. արտիստ՝ ... Գալստյան: 38. Գողրան գավառի Զինքար լեռան (1780մ.) մոտ գտնվող գյուղերից: 42. Ցղնա գյուղում ծնված ուժիսոր՝ ... Մանուչյան (1897-1987): 43. Ալղապատականի հան, ում կողմնից 1752 թ. ավերվեց Ագուլիսը: 44. Սար Ռամիս գյուղում: 46. Շոռոր գյուղում ծնված հայ միջնադարյան բանաստեղծ, աշուր, նկարիչ, ծաղկող (1661-1722): Հովհաննեանյան ընտանիքի հիմնադիրը: 48. Գողրան գավառի այս գյուղում են գտնվում Սուրբ Հակոբ-Շայրապետ, Սուրբ Շմավոն Եկեղեցիները եւ Սուրբ Եղիշա Մարգարե, Սուրբ Հոհիկիմն եւ Սուրբ Ստեփանոս մատուռները: 49. Ալղական բուսականությամբ ծածկված լեռ (3000մ.) Մեղրոպավան գյուղից 6-7 կմ արեւելք: 50. Դերասան ծնված Իրանում, ում նախնիները Նախիջեւանից էին ... Սանարյան:

Կազմեց Վոլոյա ՆիկոՂոսՅանը

Հայտարարություն

Հայտարարվում է նոցոյք՝ ՀՀ Կրաքանչ մարզի «Ազգային Գանձիկ Հույսամիջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի ՆՀԴ-ի (1, դրույց, բաղադրատուրյան, 0,5 դրույց), հիմնակարգը (10 դասամաս) ուսուցիչ թափուր տեղերի համար:

Մրցույթն անցկացվում է Երևու փուլով՝ թեստավորման և հարցազրոյցի: Թեստավորման փուլն անցկացվում է՝ ըստ ՀՀ ԿԳՍՍՆ մշակած հարցաշարի: Հարցազրոյցի փուլի հարցաշարը կազմում է հաստատությունը և յուրաքանչյուր մասնակցի հետ հարցազրոյց անցկացնել առանձին:

Մրցույթը մասնակցելու համար պետք է ներկայացնե՛:

- դիմում (Ձեւ 1), մեկ լուսամկար 3x4 չափի,

- բարձրագույն կրորույնը հավաստող փաստարություն (դիպուլու),

- անձի հաստատող փաստարություն,

- «Համարակրության մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան աշխատանքային ստաժի վերաբերյալ տեղեկանք աշխատավայրին եւ աշխատանքային գործույթ պատճենը (աշխատավայրին ինքըություն),

- ինքնակենագործույթն (Ձեւ 5),

- այլ պետությունների բաղադրամերը՝

ՀՀ-ում աշխատելու իրավունքը հավաստող փաստարություն:

- ՀՀ արական սերի բաղադրամերը նաև գիմնարանը գրույկ,

- հրատապահված հոդվածների ցանկ կամ գիտական կոչումը հավաստող փաստարություն (առկայության ինքըություն),

- դրականընման տարակար ունենալու դեպքում հավաստող փաստարություն:

Տօնենին կողմից նշանակված պատասխանառու անձը փաստարություն բօրինակներու համեմատում է պատճենների հետ և բօրինակներու վերադարձում: Եթե ներկայացված փաստարությունը ցանկն ամբողջական չէ կամ առկա են բերույթուններ, մասնակցությունը է մինչեւ փաստարությունը ընդունան ժամկետի ավարտը վերացնելու և հանարկելու դրան:

Փաստարությունը ընդունվում են մայիսի 17-ին մինչեւ մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից:

Մրցույթը տեղի կունենա հոկտեմբերի 15-ին մայիսի 30-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ, կիրակի եւ այլ ոչ աշխատանքային օրերից: